

20242784793

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 9 алинеја 2 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 104/19, 146/19, 275/19, 302/20, 311/20, 163/21, 294/21, 99/22, 236/22 и 65/23) и член 39 став 4 од Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 254/24), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 31 декември 2024 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ЗА 2025 ГОДИНА

I. Појдовна основа

Со оваа програма поблиску се утврдуваат подрачјата на социјалната заштита, потребите на населението и начинот и средствата за остварување на социјалната заштита, подобрување и развој на услугите и мерките од социјална заштита, согласно потребите на граѓаните и обезбедените средства во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година.

Остварувањето на социјалната заштита во Република Северна Македонија во 2025 година, се заснова на Законот за социјалната заштита, Законот за социјалната сигурност за старите лице, Законот за семејството, Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство, Законот за вработување на инвалидните лица, Законот за употреба на знаковниот јазик, Законот за инвалидски организации, Законот за цивилни инвалиди од војната, кривично правните прописи и други закони и подзаконски акти, со кои се уредени правата и услугите од социјалната заштита.

II. Подрачја на социјална заштита

Преку системот на социјалната заштита се остваруваат парични права и тоа како право на гарантирана минимална помош, еднократна парична помош, надоместок за помош и нега од друго лице, надоместок заради попреченост, надоместок на плата за скратено работно време, траен надоместок и право на социјална сигурност за старите лица.

Унапредувањето и развивањето на социјалните услуги кои ќе се обезбедуваат во домот на корисникот, во заедницата и вон семејството, а вклучување на општините и давателите на услугите во испораката на истите ќе продолжи и во 2025 година.

Министерството за социјална политика, демографија и млади ќе продолжи со реализација на Проектот за унапредување на социјалните услуги, со заем од групацијата Светска банка, со кој ќе се обезбеди развој на политики, поставување на сеопфатен систем на социјални услуги и системско спроведување на реформираните услуги преку проширена мрежа на даватели на социјални услуги, со цел за воспоставување и финансирање на нови социјални услуги во локалната заедница.

Во 2025 година, цените на социјалните услуги ќе бидат определени со Одлука за утврдување на цените на социјалните услуги во домот, за вонсемејна заштита, за стручна помош и поддршка, за дневен престој, за привремен престој, на советување и за одмена на семејна грижа за 2025 година, согласно Методологијата за формирање на цените на услугите во зависност од нормативите и стандардите за давање на социјалната услуга („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.264/19).

Во 2025 година, социјалните услуги ќе се финансираат преку склучени управни договори по распишан јавен конкурс за обезбедување средства за давање социјални услуги од други даватели на социјални услуги, како и по објавен јавен повик за обезбедување средства за давање социјални услуги од општините, градот Скопје и општините во градот Скопје. Постапката ја спроведува Комисијата за обезбедување средства за социјални услуги при Министерството за социјална политика, демографија и млади. Во рамките на овие активности се планира финансирање на услуги во домот, услуги во заедницата, дневен престој, привремен престој, услуги за советување, услуги на стручна помош и поддршка и услуги за вон семејна социјална заштита, од лиценцирани даватели на социјални услуги.

Националната стратегија за деинституционализација во Република Македонија 2018-2027 „Тимјаник“ и Акциониот план за спроведување 2023-2025, како и Национална стратегија за правата на лицата со попреченост 2023-2030 и Акциски план на Национална стратегија за правата на лицата со попреченост 2023 – 2026, ќе се имплементираат преку активностите предвидени во акциските планови, кои се во насока на натамошно спроведување на процесот на постепенa трансформација на установите за лица со попреченост во менталниот и телесниот развој и тоа во Заводот за рехабилитација на деца и младинци Скопје, Специјалниот Завод Демир Капија и Заводот за заштита и рехабилитација Бања Банско – Струмица, како и со воспоставување на услуги во заедницата и проширување на мрежата на даватели на социјални услуги. Овие активности ќе се фокусираат на подобрување на инфраструктурата и условите за работа во овие институции со цел да се обезбедат подобри услуги за корисниците и да се зголеми капацитетот за рехабилитација и заштита.

Со цел за продолжување на процесот на деинституционализација, Министерството во 2025 година ќе склучи договори со лиценцирани даватели на услугата живеење со поддршка во Скопје, Велес, Неготино и Демир Капија, така што во системот на социјалната заштита ќе функционираат околу 55 станбени единици за живеење со поддршка, во кои услугата живеење со поддршка ќе се обезбеди од овластени даватели.

Во 2025 година ќе продолжи имплементацијата на Националната стратегија за правата на лицата со попреченост 2023-2030. Ќе се спроведуваат активности за трансформација на работењето на дневните центри за лица со попреченост, со цел воведување на ран третман за деца до 10 годишна возраст, преку индивидуална и семејно ориентирана поддршка од страна на стручни лица, за ова цел во првиот квартал на 2025 година ќе се обучат 25 лица со поддршка на УНИЦЕФ.

Во 2025 година ќе продолжат активностите за воспоставување на нови специјализирани сервиси кои обезбедуваат психо-социјален третман за сторители на семејно насилство во сите плански региони на територијата на Република Северна Македонија. Овие активности ќе вклучуваат развој на специјализирани психо-социјални програми, поголема достапност на овие програми низ целата територија на земјата, односно во сите регионални центри, интегриран пристап во соработка со други социјални, здравствени и правни институции, со-здавајќи мрежа на поддршка која ќе помогне во прекинување на циклусот на насилство и зајакнување на личната одговорност на сторителите, како и образовни и превентивни програми за превенција на семејно насилство, кои ќе ги едуцираат сторителите за негативните последици од насилството и ќе промовираат здрави модели на однесување.

Во 2025 година ќе продолжи реализацијата на Програмата за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил за лица со тешка, потешка и најтешка телесна попреченост, лица со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост, за потполно слепи лица со

придружник и за потполно глуви лица која има за цел да овозможи полесен пристап до автомобил на корисниците, а со тоа и нивна полесна мобилност и социјална вклученост во заедницата. За 2025 година за реализација на оваа програма во рамки на буџетот предвидени се средства во висина од 5.000.000,00 денари.

Распоредувањето на приходите од игри на среќа и од забавни игри во 2025 година ќе се врши согласно Програмата за распоредување на приходите од игри на среќа и од забавни игри за 2025 година, за финансирањето на програмските активности на националните инвалидски организации, нивните здруженија и нивната асоцијација, на здруженија за борба против семејно насилство, за Црвениот крст на Република Северна Македонија, како и за продолжување на финансирањето на здруженијата за борба против семејно насилство, согласно Одлуката на Владата на Република Северна Македонија за распоредување на приходите од игри на среќа и од забавни игри во 2025 година.

III. Потребни на населението и социјалната превенција

Развој на социјалната заштита

Ќе продолжи спроведувањето на Националната програма за развој на социјалната заштита 2022-2032 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 237/22), со кој документ се утврдени мерки и активностите за натамошен развој на системот на со-цијалната заштита, остварувањето на паричните права и услугите од социјална заштита, како и продолжување на процесите на децентрализација, деинституционализација и плурализација во оваа област. Со оваа програма се создава можност за ефикасен одговор и справување со идентификуваните предизвици во делот на социјалната заштита, сиромаштијата и социјалната вклученост, преку утврдување на целите, приоритетите и правците на развојот на социјалната заштита, со мерки на краток и среден рок. Ќе се воспостави нов информатички систем за администрирање на правата и услугите, кој ќе го олесни работењето на стручните работници во центрите за социјална работа ќе го овозможи полесно применување на методот на водењето на случај кај социјалните услуги и ќе овозможи полесен мониторинг на испораката на правата и услугите од страна на Министерството за социјална политика, демографија и млади.

Во текот на 2024 година, Министерството за социјална политика, демографија и млади има склучено 62 управни договори со лиценцирани даватели на социјални услуги и со општини кои ја пружат услугата преку лиценцирани даватели на социјални услуги. Бројот на корисници на социјални услуги се движи околу 5.300. Процентот на жени корисници во континуитет останува над 60% од вкупниот број.

Министерството за социјална политика, демографија и млади ќе обезбеди средства за развивање и давање социјални услуги за 2025 година и најмалку еднаш годишно ќе објави јавен повик, односно јавен конкурс за обезбедување социјални услуги од општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, здружение и приватни даватели на социјални услуги од мрежата на лиценцирани даватели на социјални услуги.

Ќе се продолжи со испорака на социјални услуги кои беа воспоставени во рамките на Проектот за подобрување на социјалните услуги со склучени 32 договори во 39 општини заклучно со 2024 година. Дополнително, преку овој проект, Министерството за социјална политика, демографија и млади во 2024 година обезбеди грант поддршка од над 2 милиони евра за воспоставување на 12 социјални услуги, кои ќе се реализираат во 2025 година преку објавување на јавен повик до општините.

Справување со сиромаштијата и социјалната исклученост

Прашањата за справување со сиромаштијата и социјалната исклученост, ќе бидат опфатени со ревидираната Програма за реформи во вработувањето и социјалната политика, кој документ се изготвува во тесна соработка и координација со Европската комисија, како нов стратешки механизам на социјално-економскиот дијалог по однос на приоритетите и реформите во областа на пазарот на труд, вработувањето, образованието и социјалната политика.

Националната стратегија за деинституционализација во Република Македонија 2018-2027 „Тимјаник“ ќе се имплементира согласно мерките и активностите предвидени со Акцискиот план 2023-2026 година, за спроведување на овој документ, со фокусот на воспоставување на алтернативни облици на заштита во заедницата. Со имплементација на акцискиот план ќе се продолжи со постепенa трансформација на установите во даватели на социјални услуги, со цел услугите да се ориентираат кон потребите на корисниците.

Во 2025 година ќе продолжи имплементацијата на Стратегијата за правата на лицата со попреченост 2023-2030, согласно донесениот Акциски план 2023-2025 година.

Во текот на 2025 година се планира воспоставување на нови модели и ресурси за деца во ризик и деца во судир со законот, отворање на оддел за интензивен третман за деца во ризик и деца во судир со законот во рамките на Јавните установи за згрижување на деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение. Ќе се работи на соодветни модели за прифаќање на деца кои употребуваат дрога, со цел надминување на стереотипите и нивно прифаќање во заедницата преку поддршка и развој на соодветни услуги, воспоставување на мултисекторска координација и соработка на локално ниво и развивање на програми за психосоцијална и поддршка и работа со овие деца и нивните семејства.

Активности поврзани со приближување на законодавството во областа на социјалната заштита кон законодавството на Европската Унија.

Во текот на 2025 година, ќе се спроведува Програмата за реформи во вработувањето и социјалната политика, така што ќе се предвидат мерки и активности за намалување на сиромаштијата и социјалното исклучување на ранливите граѓани.

Процесот на Европска интеграција на Република Северна Македонија понатаму ќе претставува значаен механизам на взаемен дијалог со Европската Комисија и преземање и спроведување на активности и мерки согласно утврдените национални приоритети за намалување на сиромаштијата и постигнување на одржлив развој до 2030 дел од Агендата 2030 на Европската Унија и Целите за одржлив развој на Организацијата на обединетите нации.

Во оваа насока ќе се следат и меѓународните документи, конвенциите и препораките, меѓу кои се: Програмата за Стратегијата за социјална кохезија на Европскиот комитет за социјална кохезија и Рамката за соработка за одржлив развој на Обединетите нации 2021-2025, кој претставува клучен документ на Владата на Република Северна Македонија, кој ја определува стратешката и правна рамка и стратешките приоритети за одржлив и инклузивен економски и социјален развој за постигнување квалитетна социјална заштита и социјални услуги.

Тековни активности во социјалната заштита

Во областа на социјалната заштита се спроведуваат активности во насока на подобрување на заштитата на граѓаните, подобрување на квалитетот на услугите и социјалната превенција.

5. Вклучување на здруженија, на приватната иницијатива и на физички лица во социјалната заштита.

Системот на социјалната заштита ќе се унапреди преку зголемување на бројот на лиценцирани даватели на социјални услуги, приватната иницијатива од физички и правни лица, за давање на услуги кон граѓаните.

Во системот на социјалната заштита е воспоставена мрежа на 133 лиценцирани даватели на социјални услуги во над 40 општини.

6. Социјална заштита на бегалци, азиланти, внатрешно раселени лица и повратници од реадмисиони договори

Покрај редовната грижа за внатрешно раселените лица, активностите на Министерството за социјална политика, демографија и млади и понатаму ќе бидат насочени кон програми со кои ќе се стимулира враќањето на овие лица во местото на живеење и трајно решавање на проблемот на одреден број на внатрешно раселени лица. Во однос на бегалците, односно лицата со признат статус на бегалец и лица под супсидијарна заштита, Министерството за социјална политика, демографија и млади ќе преземе мерки за олеснување на процесот на интеграција на овие лица, согласно со Програма за интеграција на лицата на кои им е признаено правото на азил во Република Северна Македонија за 2025 година. Во оваа насока, за овие лица, во текот на 2025 година ќе се направат напори за имплементација на поголем број на активности, како и поттикнување на вработувањето на највработливиот член во домаќинството.

7. Инспекциски надзор

Министерството за социјална политика, демографија и млади и во текот на 2025 година ќе продолжи да спроведува инспекциски надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи во областа на социјалната заштита, над установите за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита како професионална дејност.

IV. Средства за остварување на социјалната заштита

Средствата за остварување на Програмата за остварување на социјалната заштита за 2025 година, во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година, во Раздел 150.01 предвидени се следниве буџетски потпрограми:

1. Потпрограма 40 – Центри за социјална работа и Завод за социјални дејности. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма, се предвидени буџетски средства во износ од 723.719.000,00 денари средства од основен буџет, средства од основен буџет (приходи) во износ од 1.660.000,00 денари, средства од самофинансирачки активности во износ од 1.423.000,00 денари и средства од донации во износ од 228.000,00 денари.

2. Потпрограма 41-Дневни центри и прифатилишта за вонинституционална социјална зашти-та. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година, во оваа потпрограма се планирани 103.613.000,00 денари средства од основен буџет.

3. Потпрограма 42–Установи за институционална социјална заштита. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма се планирани 321.646.000,00 денари средства од основен буџет, средства од основен буџет (приходи) во износ од 200.000,00 денари, средства од самофинансирачки активности во износ од 6.006.000,00 денари и средства од донации во износ од 3.810.000,00 денари.

4. Потпрограма 4А – Изградба, опремување и одржување на објекти за социјална заштита. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година, во оваа потпрограма се планирани средства во износ од 9.929.000,00 денари.

5. Потпрограма 46 – Деинституционализација и социјални услуги. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма се планирани средства во износ од 335.327.000,00 денари.

6. Потпрограма 47 – Подобрување на социјалните услуги. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма се планирани средства во износ од 399.750.000,00 денари, за финансирање на активностите предвидени со Проектот за подобрување на социјалните услуги, со средства од заем со Светска Банка.

7. Потпрограма 50 – надоместоци за социјална заштита. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма се планирани 10.084.952.000,00 денари и тоа на ставка 471 - 9.944.510.000,00 денари за социјални надоместоци, кои ќе се распоредат за:

- гарантирана минимална помош (домаќинство кое е материјално необезбедено и нема во сопственост имот и имотни права од кои може да се издржува),

- надоместок заради попреченост (заради поттикнување на социјална вклучување и еднакви можности на лице со тешка или длабока интелектуална попреченост, со најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице и потполно глуво лице, со навршени 26 години возраст),

- надоместок за помош и нега од друго лице (за лице со навршени 26 години возраст, со умерена, тешка или длабока интелектуална попреченост, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, на кое му е неопходна помош и нега од друго лице заради тоа што не може само да ги врши основните активности од секојдневниот живот доколку ова право не може да го оствари врз основа на други прописи),

- надоместок на плата за скратено работно време (поради нега на детето со попреченост и најтешки облици на хронични заболувања, утврдено со Законот за работните односи, кое право родителот го остварува во центарот за социјална заштита, без оглед на возраста на детето),

- додаток за домување (за материјално и станбено необезбедени лица кои до 18-годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, односно и по престанување на старателството, а најмногу до 26-годишна возраст),

- траен надоместок (за згрижувач кој згрижувал лице во своето семејство и родител кој се грижел за детето со попреченост),

- еднократна парична помош (на лице или на семејство кое се нашло во состојба на социјален ризик, како и на лице и семејство заради претрпена природна непогода или епидемија и подолго лекување во здравствена установа на член на семејството),

- право на здравствена заштита (корисник на гарантирана минимална помош, кое е лице неспособно за работа; корисник на надоместок заради попреченост; корисник на надоместок за помош и нега од друго лице; лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита; корисници на вон семејна заштита; лице-жртва на семејно насилство за кое се превзема мерка на заштита согласно прописите од областа за превенција, спречување и заштита од семејно насилство и лице-жртва на трговија со луѓе, само доколку не можат да се стекнат со осигурување по друг основ),

- право на надоместок за трошоци за сместување и надоместок за згрижување на сместеното лице во згрижувачко семејство ќе се исплатува на семејствата кои во семејството ќе згрижат лице, корисник на социјална заштита,

- сместување во ученички домови или други установи на деца без родители и родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин; дете со воспитно-социјални проблеми (занемарено, злоставувано и социјално необезбедено дете) и дете со нарушено поведење, а за кои центарот ќе оцени дека установата може да обезбеди чување, воспитување, образование и нормален развој на детето,

- парична помош за социјална сигурност за старите лица (над 65 годишна возраст, кое има постојано место на живеење во Република Северна Македонија во последните 15 години пред поднесување на барањето и доколку лицето и неговиот брачен другар или лицето со кое живее во вонбрачна заедница немаат во сопственост имот и имотни права од кои може да се издржува, не е корисник на пензија од Република Северна Македонија или вид на исплата по основ на старост, инвалидност или доживување од друга држава и не остварило приходи по сите основи во последните три месеци пред поднесување на барањето).

- на Ставка 433 – 125.442,000,00 денари трансфери до Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, и

- на Ставка 464 – 5.000.000,00 денари за разни трансфери.

8. Потпрограма 51 – надоместоци за цивилни инвалиди од војната. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма се планирани 60.716.000,00 денари.

9. Потпрограма А2-Блок дотации-72.711.851,00 денари.

10. Потпрограма 54 – надоместоци за заштита на бегалци и азиланти. Во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година во оваа потпрограма на ставка 471 - се планирани 9.421.000,00 денари средства од основен буџет за исплата на права за лицата со признат статус на бегалец, лицата под супсидијарна заштита и баратели на азил, надоместок на правата за внатрешно раселените лица и лица вратени по основа на договорите за реадмисија.

Распределбата на финансиските средства наменети за социјална заштита е направена во согласност со обезбедените средства во Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година, со напомена дека во 2025 година ќе се измират и неизмирените обврски по основ на остварени права согласно Програмата за за остварување на социјалната заштита 2024 година.

V. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 41-13088/7
31 декември 2024 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
проф. д-р **Христијан Мицкоски**, с.р.